

Чередниченко М. Дискусійний майданчик “Діалоги порозуміння: кримчани”: до Дня кримського спротиву російській окупації : сценарій / М. Чередниченко. — Миколаїв : ОБЮ, 2020.

СЦЕНАРІЙ

*«Найвище уміння – почати спочатку
життя, розуміння, дорогу, себе...»
Ліна Костенко*

I ведучий

Добрий день! Сьогодні розпочинаємо новий проєкт – дискусійний майданчик «Діалоги порозуміння». Його мета — почути, зрозуміти і порозумітися.

II ведучий

Справжній діалог – це робота. Насамперед, над собою, над своїми помилками, над власними упередженнями та забобонами.

I ведучий

Справжній діалог змушує нас немов би встати над собою, вийти на межі власної особистості так, щоб побачити і себе з боку, і свого співрозмовника. Побачити, почути.

II ведучий

А потім зрозуміти і порозумітися.

I ведучий

Ми не випадково зібралися з вами сьогодні, 26 лютого. Адже це День кримського спротиву російській окупації. Давайте разом згадаємо події 2014 року.

II ведучий

Цей день – 26 лютого 2014 року – став переломним в історії Криму. Під стінами кримської Верховної Ради відбувся багатотисячний мітинг кримських татар і проукраїнських активістів на підтримку територіальної цілісності України та проти проведення позачергової сесії Верховної Ради АРК.

I ведучий

Їм протистояв «беркут» та проросійські найманці, зведені з усього Криму та «експортовані» з Росії. Протистояння переросло в сутички, внаслідок яких загинуло двоє людей.

Автор: Unsvet
05.05.2020 10:24 -

II ведучий

3 лютого 2014 року в нашому житті з'явилося поняття «внутрішньо переміщені особи». Хто знає, що воно означає?

I ведучий

Так, це люди, які залишили свої домівки, рятуючись від небезпеки, але не перетнули міжнародний кордон, а залишились на території рідної країни. Замисліться: сьогодні Україна займає дев'яте місце в світі за кількістю внутрішньо переміщених осіб.

II ведучий

За даними Міністерства соціальної політики кількість внутрішньо переміщених осіб з Донбасу і Криму, зареєстрованих в Україні станом на 8 січня 2020 року, становить 1 млн. 433 тисячі чоловік.

I ведучий

Що змусило цих людей залишити свої помешкання, майно, роботу і зробити крок у невідомість?

II ведучий

Давайте почуємо голоси наших співвітчизників, яким довелося стати біженцями в своїй країні. Зачитайте, будь ласка, їх спогади.

(Присутні читають спогади)

«Что именно происходит, я поняла достаточно быстро, как и то, что вариантов нет: придется уезжать. Мы с мужем и друзьями принимали участие в организации проукраинских акций, оставаться было опасно. 10 марта отправили детей к друзьям во Львов, а 14 марта уехали сами».

«9 марта мы собирались на большой проукраинский митинг, приуроченный к 200-летию Тараса Шевченко, когда узнали, что двух активистов крымского Евромайдана задержала на вокзале милиция. Позже оказалось, что меня тоже разыскивали. В тот же день я решила уехать. Я села на поезд до Мелитополя, там переночевала в буддистском центре, а уже на следующий день поехала в Киев».

«Я помню: был страх за свой народ. В воздухе витало что-то такое нехорошее. Местные русские даже начинали делить дома крымских татар. Переезжать я решил сразу, после того как пропал Ришат Аметов. Он вышел с одиночным пикетом и пропал. Его тело потом нашли со следами пыток».

I ведучий

Після окупації Криму були змушені покинути Батьківщину багато кримських татар. За п'ять років окупації Криму виїхали біля 25 тисяч, зникли 45 татар.

II ведучий

У нас є можливість дізнатися, що їм довелося пережити, і як зараз живуть наші співвітчизники, які не побоялися кинути все і почати спочатку.

Автор: Unsvet
05.05.2020 10:24 -

(Представлення гості, кримської татарки, яка з сім'єю жила в Криму, але після лютневих подій 2014 року вони покинули півострів)

Приклади запитань до запрошеного гостя:

- Чому ви поїхали з Криму?
- Чому вирішили переїхати саме до нашого міста?
- Чим займалися до переїзду?
- З якими проблемами зіткнулися, коли переїхали?
- Як їх вирішували?
- До кого зверталися за допомогою і хто реально допоміг?
- Чи стикалися з протиріччями, наприклад, на релігійному ґрунті?
- Ким працюють кримчани – вимушені переселенці? Які професії знаходять на материковій Україні?
- Чи складно влаштуватися за фахом в нових місцях?

I ведучий

Вони залишили на півострові майно, статок, роботу, рідних, друзів, однак взяли з собою найголовніше – розуміння самотності свого народу і незламний дух, який тільки зміцнів протягом столітніх поневірянь та останніх подій. А ще – любов до своєї культури.

(Відео – пісня Джамали «1944»)

II ведучий

Напевно, знаєте цю пісню: її назву, талановиту виконавицю? Чи відомо вам, яким подіям присвячується пісня?

I ведучий

Пісня Джамали розповідає про трагедію депортації кримсько-татарського народу в 1944 році. Співачка вилила в ній весь біль своєї батьківщини. Джамала знає цю історію від своєї бабусі, яка пережила депортацію і втратила в той страшний час дитину.

II ведучий

Виселення татар з півострова було ініційовано рішенням Державного комітету оборони СРСР. Кримськотатарський народ виганяли з дому, не давши досить часу на збори і вантажили у вагони для худоби, які прямували в Узбекистан і сусідні райони Казахстану і Таджикистану.

I ведучий

Офіційно депортація обґрунтовувалася фактами участі кримських татар у формуваннях, які виступали на боці нацистської Німеччини під час Другої світової війни, проте фактично з Криму гнали й тих татар, які служили в Червоній армії.

II ведучий (звертається до гості)

Розкажіть, будь ласка, чи торкнулися вашої родини ці трагічні події, і що ваші рідні розповідали про депортацію?

(Розповідь гості)

Автор: Unsvet
05.05.2020 10:24 -

I ведучий

Кримські татари вистояли, незважаючи на їх нечисленність і безжалісність сили, що їм протистояла. Вони продовжують розвивати традиції своєї самобутньої культури і кажуть всьому світу мовою мистецтва про любов до своєї рідної землі і до свого народу. Ми познайомимо вас лише з деякими творами про життя кримськотатарського народу.

II ведучий

У 2014 році вийшли в світ книги «Мы видели ад на земле...» і «Мустафа Джемилев: «На протяжении десятилетий голос крымских татар не был услышан...» Вони присвячуються трагічним подіям в житті кримськотатарського народу і розповідають про нелюдські умови, в яких опинилися кримські татари під час виселення і в перші роки життя на спецпоселеннях, про утиск їх особистих і громадянських прав і переслідування за національною ознакою, яким вони піддавалися протягом десятиліть, а також про боротьбу за повернення народу на свою батьківщину.

I ведучий

Книга британської письменниці та журналістки Лілі Хайд «Омріяний край» в українському перекладі з'явилася влітку 2014 року. Її героїня – дванадцятилітня Сафінар, яка народилася вже за межами історичної батьківщини і виросла на розповідях про райське місце під назвою «Крим». Коли багаторічна мрія опинитися на рідній землі здійснилася, на дівчинку та її родину чекає немало проблем, пов'язаних із болісною інтеграцією кримських татар у свою стару-нову батьківщину.

II ведучий

“Крим, який ми любимо” – під такою назвою у видавництві «Пульсари» в 2016 році вийшла друком антологія, до якої ввійшли твори про Крим як класиків української, кримськотатарської літератур (частково – російської), так і наших сучасників.

I ведучий

Трагедію кримськотатарського народу розкривають фільми режисера кримськотатарського походження Ахтема Сеїтаблаєва «Хайтарма» і «Чужа молитва», а також короткометражний фільм Нарімана Алієва «Повернутися на світанку».

II ведучий

Давайте почитаємо і послухаємо рядки про Крим, написані кримськотатарськими, українськими, російськими авторами, життя і творчість яких були пов'язані з Кримом.
(Роздати присутнім роздруковані вірші про Крим і попросити прочитати їх вголос).

I ведучий

Дозвольте мені почати словами вірша Лілі Буджурової про повернення депортованих народів додому, які стали символічними для багатьох кримських татар.

Когда мы вернемся

Когда мы вернёмся домой всем народом,
Придётся вам вспомнить откуда мы родом,
Придётся вам вспомнить откуда вы сами
Незванными здесь объявились гостями.

Как станет невмочь быть послушными псами,
Мы милости вашей просить перестанем.
Мы гордость свою вековую припомним,
От скифов и тавров ведущую корни.
Когда мы вернемся, а мы все вернемся!
Однажды в степи иль горах соберёмся
И весело, с музыкой справим поминки
По вашим указам, по вашим дубинкам,
По сказочкам вашим о дружбе народов
В то время, когда нас лишали свободы!
Лишали Отчизны, Надежды и Бога,
Мостя из развалин мечетей дороги!
Когда мы вернёмся, земля наша вскрикнет
И духов своих по ущельям окликнет,
Вернёт родники к долгожданным истокам
И пепел отцов возвратит их потомкам.
Мы слёзы утрём им, прощенья попросим
И слово дадим, что вовеки не бросим,
По воле своей ли, чужой ли, как прежде,
Ведь в ней наша память и наша надежда.
Мы в сердце любовь к ней сквозь всё проносили!
Не всем этот путь оказался по силе,
Но даже кто падал, тот знал, мы вернёмся,
Все вместе под небом родным соберёмся!

(Присутні читають вірші)

Зіядин Джавтобелі «Мій Крим»

Завжди і всюди звали раєм Крим.
Тут любо ж бути гожої пори,
Коли натхнення гомонять вітри.
Тобі – моя любов, о Криму мій!

Сеитумер Эмин «Мой Крым»

Мой Крым,
И Ялта,
И морской прибой
Дают мне волю
Быть самим собой.
Кто песнь мою
О Крыме
Пропоеет,
Не будь тебя,
Любимый мой народ?

Усеїн Шаміль Токтаргази

Автор: Unsvet
05.05.2020 10:24 -

Люби цю землю й небокрай!
Нічого тут не продавай!
Підніжжя Кримських гір – розмай!
Коштовний скарб, чудовий скарб!

Борис Чичибабин «Крымские прогулки»

...Улочками кривыми
в горы дышал и лез.
Думал о Крыме: чей ты,
кровью чужой разбавленный?
Чьи у тебя мечети,
Прозвища и развалины?
..Люди – на пляж, я – с пляжа,
там у лесов и скал,
«Где же татары?» – спрашивал,
все я татар искал....
Шел, где паслись отары,
Желтую пыль топтал.
«Где ж вы, – кричал, – татары?»
Нет никаких татар...
Родина оптом, так сказать,
Отнята и подарена, –
И на земле татарской
Ни одного татарина.

Борис Чичибабин «Судакские элегии»

Мне с той землей не быть накоротке,
она любима, но не богоданна.
Алчак-Кая, Солхат, Бахчисарай...
Я понял там, чем стал Господень рай
после изгнания Евы и Адама.
Как непристойно Крыму без татар!
Шашлычных углей лакомый угар,
Заросших кладбищ надписи резные,
Облезлый ослик, движущий арбу,
Верблюжест гор с кустами на горбу,
И все кругом – такая не Россия.

II ведучий

Український поет Борис Чичибабін казав: «Без татар Крым – не Крым, ненастоящий Крым, не тот Крым, который видел, и который описал, и в какой на всю жизнь влюбился Пушкин, который видели и любили Толстой и Чехов, Ахматова и Цветаева, Паустовский, Пришвин, Сергеев-Ценский; это какой-то искусственный, экзотический, специально для курортников и туристов придуманный и сделанный заповедник... Они (татары) были исконным местным населением этой земли, они были народом, пустившим корни в эту землю, обжившим ее, одухотворившим ее названиями гор, поселков, мифологией,

Автор: Unsvet
05.05.2020 10:24 -

памятью, верой, мечтой, они стали и были душой Крыма. И когда эту душу искусственно, насильственно изъяли из тела и тело осталось без живой души, но с какой-то тенью ее, с каким-то кровоточащим следом ее, с памятью о ней, – татар нет, а татарские названия остались, – это не только трагично, грустно, страшно, но в этом есть что-то неподлинное, притворяющееся, неестественное, стыдное, непристойное».

I ведучий

Ми почули багато історій людей, і навіть цілого народу, які були змушені починати нове життя. Це їм вдалося завдяки наполегливості, цілеспрямованості, вірі в себе та допомозі близьких чи просто небайдужих людей.

II ведучий

Щиро дякуємо нашій гості.

I ведучий

Сподіваємось, сьогодні нам вдалося порозумітися, аби «Я» і «Вони» перетворилося на «Ми».

Використана література:

Березовець Т. Анексія: Острів Крим. Хроніки «гібридної війни» / Тарас Березовець. — Київ : Брайт Букс, 2016. — 408 с.

Вторгнення в Україну: Хроніка російської агресії / Д. Тимчук, Ю. Карін, К. Машовець, В. Гусаров. — Київ : Брайт Букс, 2016. — 240 с.

Крим, який ми любимо : антологія. — Київ: Університетське видавництво «Пульсари», 2016. — 598 с.

Мусаєва С. Мустафа Джемільєв. Незламний / Севгіль Мусаєва, Алім Алієв. — Харків : Віват, 2017. — 272 с. : іл. — (Гордість нації).

Сергацкова Е. Война на три буквы. Между внутренним конфликтом и внешним вмешательством : хроники противостояния в репортажах и свидетельствах / Е. Сергацкова, А. Чапай, В. Макасов. — Харьков: Фолио, 2015. — 381 с. : фото.